

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem
na dom za celo leto K 30.—, za pol
leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za
mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto
K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko
K 42.—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna petletna vrstica 30 v;
pogojem prostor 50 v; razglasi in po-
slano vrstica po 60 v; večkratni ob-
javi po dogovoru primeren popust.

Štev. 125.

V Ljubljani, torek dne 11. decembra 1917.

Leto I.

Nekaj drugače je!

S prav majhno večino sta bila sprejeta za-
kona, ki urejajo gospodarsko razmerje z O-
grsko za dve leti, v avstrijski poslanski zbor-
nici. Zakona sta pravzaprav le formaliteta, ker
razmerje v trenutku ne more biti ne odpravljeno
ne spremenjeno; kljub temu je večina le
majhna, in da je bil zakon sprejet, ne izvira iz
notranje potrebe, marveč le slučaj je, da so po-
stali Poljaki zaradi »avstrijsko-poljske rešitve«
zopet državna stranka. Ohraniti gospodar-
skega dualizma so torej pripomogli tisti, ki se
že pripravljajo na slovo od velesile! Takoime-
novana definitivna pogodba pa utegne naleteti
na nasprotstva zlasti zaradi nekaterih določb;
pri navadnem podaljšanju seveda ni prišlo do
tega. Zato pa pomeni to glasovanje nekaj dru-
gega: majhna večina kaže, da dualistična zve-
za ni prav trdna. Red, ki obstoji že petdeset
let, ki tvori podlago velesile pa ima še vedno
več nasprotnikov nego prijateljev: ta mora
imeti velike napake. V resnici smatra večina
avstrijskih narodov dualizem kot nasilstvo, in
ali more biti red trajen, ki ne le ne izraža volje
narodov, marveč ji nasprotuje, ki se ohrani le
z mehanizmom glasovanja; to naj razmislijo
tudi oni, ki mislijo, da je dualistični red ideal
državnosti.

Sicer pa dokazuje parlamentarna rešitev
tega pogodbenega provizorija zopet, da se je
v Avstriji marsikaj spremenilo. Ni treba tukaj
opozarjati le na zadnji pogodbeni provizorij, na
vzmemirljivo obravnavo leta 1897, ki so ga pre-
prečile in od katerih se te stvarne obravnave,
to glasovanje po načelih znatno razločuje. Kaj
je bilo še lani? V Avstriji je vladal še Stürgkh
in na Ogrskem Tisza, in ta dva poštenjaka sta
se dogovorila za dvajsetletno pogodbo — in
vsaj vemo, kako drago bi si bila dala Ogrska
plačati to podaljšanje — ki jo sklene Avstrija,
bi jo bil na Ogrskem sprejel pač kar najhitreje
umirajoči parlament privilegirancev, ki so jim
že davno potekli po času in moralnično njih
mandati, v Avstriji pa se je bila odločila vlada,
da okrožira stvar brez sramu in brez vesti po
§ 14. To je bil pravcati zarotniški načrt, ko je
obenem še cenzura prepovedala vsakršno kri-
tiko. Tako smo napram držnemu namenu vlad-
nega sistema, ki je mirne krvi nameraval iz-
dati koristi Avstrije, morali opustiti vsakršno
kritiko, ker bi jo bil zatrl nasilno; sistem
Stürgkh ni mogel izvršiti ničesar brez nasil-
stva. Tako daleč je šla stvar, da je moral Koer-
ber odstopiti prvo minuto, ko se je uprl, da ne
izvede nakane Tisze, da zopet napravi prostor
§ 14. Namesto dvajsetletne definitivne nagod-
be, koje vsebina je taka, da se ne upajo z njo
na svetlo, so se zadovoljili sedaj z dveletnim
podaljšanjem; in načrti s § 14 so tako temeljito
pokopani; ministrski predsednik je moral pri-
trditi, v zakonu določbi, ki zabranjuje prelom
ustave. To seveda velja le toliko, kolikor se v
Avstriji sploh smemo zanašati na zakone. Po
vladni predlogi naj bi veljali stari pogoji toliko
časa, da se »uresniči« novi dogovori med obe-
ma vladama, največ pa dve leti. Sklenjeno pa
je bilo, da velja provizorij dotlej, »med vlad-
ama dogovorjena ureditev teh zadev stopi v
veljavo z odobrenjem zakonodajnih korporacij
obeh držav«; torej § 14 ne prihaja več do ve-
ljave. Če primerjamo stvar natančno, se niti ne
zahteva sankcija krone; kakaj čeprav zakono-
dajo izvršuje krona in državni zbor, se utegne
razumeti pod zakonodajnimi korporacijami le
avstrijski in ogrski državni zbor, in bi bila njiju
odobritev odslej edini pogoj... Tak je konec
načrtov glede dvajsetletne nagodbe brez par-
lamenta, ki jo je hotela vlada oktroirati ob
molku javnosti, in ta konec kaže, da so se raz-

mere v Avstriji res že bistveno spremenile.
Kaj je nameravala znana vlada vse oktroirati!
Tiste »belange«, izločitev Galicije, nagodbo,
poslovnik; vse bi bila prevrnila, če bi bila
smela tako vladati dalje. Komu bo prišlo danes
le na misel, ukreniti najmanjši stvar brez
parlamenta? Parlament je sicer needin v te-
meljnih vprašanjih glede na bodočo ureditev;
toda slepec opazi: postal je močan in oblasten.
Če bi bil le še zmogel združiti svojo oblast, ze-
diniti se v znamenju demokracije, bi lahko po-
stal rabljivo orodje pri delu in v službi politič-
nega in socialnega napredka.

Strastna napetost, ki je z njo prepojena
avstrijsko ljudsko zastopstvo, se ne more pre-
zirati več in ne odpraviti. Neposredni plod vo-
jne je to, izraža, da so narodi prepojeni z
višjimi nacionalnimi ideali, kakor jih ponuja na-
rodnostna država ob sedanjih ustavi, in da ho-
čejo razredi odpraviti nesvobodo, zatiranje,
kršenje pravic, ki jim jih povzroča sedaj dr-
žavni in družabni red. V vsej Evropi postaja
drugače, in tudi v Avstriji mora biti drugače.

Grof Czernin o našem vnanjem položaju.

Dunaj, 8. decembra.

V ogrski delegaciji je minister vnanih za-
dev grof Czernin razpravljal v svojem
ekspoziju tudi o pravici samoodločevanja na-
rodov ter opozarjal na to, kolikokrat so entent-
ni državniki tozadevno že menjali pojme. V
splošni zmešnjavi — izvajal je minister — se
skriva sedaj za to besedo brutalna zahteva
entente po nasilni odcepitvi posameznih delov
Avstro-Ogrske. Za to besedo se skriva sedaj
zahteva, da naj se monarhija odpravi pravici,
da bi sama urejevala razmerje narodnosti med
seboj in napram državi. Gre za zahtevo, da naj
se teritorialni obstoj in meddržavne razmere
Avstro-Ogrske prepuste votumu, bodisi ev-
ropske konference bodisi plebiscita. Vrh tega
zahteva ententa samoodločevalno pravico na-
rodov le za svoje nasprotnike.

Na vprašanja, v kakem obsegu priznava
pravico samoodločbe narodov, je minister od-
govoril, da se v okviru svoje kompetence za-
more izraziti seveda le v toliko, v kolikor je
vprašanje mednarodnega značaja. Pravica dr-
žave, da razpolaga s svojim teritorialnim ob-
stojem, je izven dvoma. Istotako je nedvomno,
da si kaka tuja država ne more prilastiti pravice
vmešavanja v notranje ureditve druge države.
To so meje za samoodločevalne pravice držav
z mednarodnega pogleda. V kolikor se tiče
torej medsebojne ureditve narodnosti znotraj
posameznih držav, ne obstoja nobeno medna-
rodno, ampak le notranje-državno vprašanje.
Minister odklanja z vsdo odločnostjo vsako
zunanje vplivanje na ureditev naših notranjih
razmer in istotako tudi vsako mnenje, da naj
se gotova notranje-državna vprašanja rešijo
mednarodnim putem. Razmerje obeh držav
monarhije sloni na zakonitih temeljih. Želje
po kakih izpremembah je treba rešiti ustavnim
potom s sodelovanjem zakonodajnih korpora-
cij, ki garantirajo samoodločevalno pravico
narodov v okviru države. Znotraj obeh držav
monarhije imajo posamezne narodnosti vsled
ustavnih ustanov istotako vse možnosti za ure-
ditev svojih odnošajev. Kake druge možnosti
rešitve ne morem priznati.

Grof Czernin je tekom svojega govora po-
bujal naziranje, da podaljšuje vojno pri ententi
nejasnost glede belgijskega vprašanja. Entent-
ne države si morajo biti glede stališča Nem-
čije v tem vprašanju popolnoma na jasnem.
Minister je opozarjal na znano izjavo pl. Kühl-

manne, da ni razen Alžaško-Lotarinške nobene
mirovne ovire in izjavil, da zamore ententa
vsak dan zahtevati, da se izpremene te besede
v dejanja. Za to, da zapadna ententa noče miru,
je mogoče navesti številne dokaze. Glede od
entente pričakovane pomoči od Amerike se je
skliceval minister na zelo merodajne vojaške
kroge, ki smatrajo pomoč, kakor jo napove-
duje ententa, za izključeno.

Glede mirovni poganjaj je pripomnil mi-
nister, da se bodo samooobsebi umljivo mogla
vršiti s sodelovanjem obeh vlad, kakor je pre-
pisano v pogodbenem zakonu. Nato je nadalje-
val: Gospoda moja! Mi hočemo takojšen, ako
mogoče, splošen mir. Mi hočemo izneveriti Ru-
sije od dotedanjih zaveznikov. Toda pot k spo-
šnemu miru zamore pač peljati le preko Ru-
sije, ker je Rusija edina država, ki je priprav-
ljena za mir. Mirovni pogoji, pod katerimi
smo sedaj pripravljeni se pogajati, so popolno-
ma jasni. Ne zahtevamo niti aneksij niti kom-
penzacij, pač pa stojimo na stališču, da imamo
istotako kakor Rusija suvereno pravico vlade,
da si sami urejemo notranje zadeve. Ako Ru-
sija resnično želi mir — in ni dvoma, da ga tudi
hoče — potem zamore pojasniti svoje stališče
zapadni ententi.

Naš današnji položaj hočem označiti s pri-
spodobno, da je monarhija podobna ladji na vi-
harnem morju, ki gre svojo pot, ogrožena od
smrti in nevarnosti. Premagati mora še dosti
nevarnosti. Še vedno jo premetavajo elemen-
tarne sile sedaj sem sedaj tja, toda z visokega
jambora je že videti celino. Vsi možje na krovu
niti vedo, da bo treba še dosti bojev in da bo
treba vztrajati, dokler ne dospemo v varno pri-
stanišče miru. Toda dosegli bomo časten mir,
ako le velja geslo: Vztrajati!

Politični pregled.

— **Jugoslovanska deklaracija in Interna-
cionalni socialni demokrat Čobal.** Predvečer-
šnjem smo priobčili v »Napreju« poročilo o ob-
činski seji v Zagorju. Povedali smo da socialni
demokrati niso glasovali za deklaracijo, ker bi s
tem ovrgli načelno svobodomiselnostjo resolucijo
jugoslovanskih socialnih dem. kratov iz leta 1909,
a glasovali tudi niso proti njej. V »Slov. N.« pa
trdi večerj dopisnik g. Taufer, da so socialni de-
mokrati nastopili proti deklaraciji. Verujemo, da
g. Taufer ne pozna resolucije iz leta 1909, a da
zamoli dejstvo; to je zlobno. Če misli, da z
mističkanjem dela za deklaracijo, se bridko moti.
Socialni demokrati vedno zagovarjajo svobodo
in enakopravnost narodov in tudi napram dekla-
raciji smo mi že dovoljkrat označili stališče. O ra-
vno se pa bojimo, da se pri nas na Sloven-
skem zopet pričenejo razdirajoči politični boji,
ki uničijo še tisto malo emancipacijskega dela,
ki se je pričelo. To res dokazuje, da nismo še
zreli. Gosp. dje. z nelojalnim bojem ne boste ni-
česar dosegli in če hočete tak boj, potem kličite
tudi vam delavstvo, da se vidimo na dan obra-
čuna! Da bi kaj več odgovarjali na take nesla-
nosti, ni vredno; je preizkušeno!

— **Državni zbor.** Poslanska zbornica mora
rešiti v tekočem letu še nekatere nujne zadeve,
zlasti določitev kvote med Avstrijo in Ogrsko.
Zbornica bo vsled tega sklicana v mesecu de-
cembru še na eno ali dve plenarni seji.

— **Grof Andrassy zahteva r. regulacijo mej.**
Korespondenčni urad razširja naslednje poročilo:
V odseku za vnanje zadeve ogrske delegacije je
grof Julij Andrassy izjavil, da se Avstro-Ogrska
pri sklepanju miru iz strateških ozirov ne sme
odreči primerni regulaciji mej, zlasti pa da je za
Avstro-Ogrsko potrebna posest Lovčena. Glede
poljskega vprašanja smatra grof Andrassy za po-
trebno, da samostojna Poljska stopi z monarhijo
v gotovo razmerje. Popolnoma neodvisna Poljska

da bi bila nevarna za svetovni mir. Govornik je
zahteval nadalje osvoboditev Valone iz italijan-
skega jarma; dokler se to ne zgodi, se po naših
zmagovitih četah zasedeno ozemlje Italiji ne sme
vrniti.

— **Iz kraljevine Poljske.** Iz Varšave se br-
zojavno poroča: Regentski svet je odobril sesta-
vo poljskega ministrstva. Ministrstvo je sestav-
ljeno tako-le: Jan pl. Kucharszewski ministrski
predsednik, Jan Stecki notranje zadeve, Stanislaw
Bukowiecki justica, Jan Kanty Steczkowski finan-
ce, Anton Ponikwski nauk in bogocastje, Stefan
Pizanowski prebrana, Josip Mikulowski-Pomorski
poljedelstvo, Jan Zaglenszky trgovina in obrt in
Stanislaw Staniszwski socialna oskrba in varstvo
delavcev

— **Rusija in ententa.** »Daily Chronicle« iz-
ve iz Pariza: Veleposlaniki ententnih držav so
sporočili sedanjim ruski vladi potom nekega nev-
tralnega poslanstva, da pretrgajo za čas seda-
njega režima vojaške, diplomatske in gospodarske
stike. Ameriški veleposlanik se temu koraku
iz formalnih vzrokov ni pridružil.

— **Ljeninove reforme.** »Politiken« poroča iz
Petrograda: Predsednik sovjeta ljudskih komi-
sarjev, Ljenjin, je izdal glede odprave razrednih
razlik in naslovov naslednji dekret: 1.) Vse v
Rusiji doslej obstoječe stanovske in razredne raz-
like, razredne organizacije in institucije, nadalje
vsi naslovi se odpravijo ter nadomeste z naslo-
vom »meščan ruske republike«, ki velja za vse
rusko prebivalstvo. 2.) Vsa lastna plemstva in
posameznih stanovskih institucij se izroči brez
odloga agrarnemu komiteju. Istotako je zemstvom
izročiti lastnino trgovskega stanu in meščanstva.
— Ljudski komisarjat je določil enotno mesečno
plačo po 500 rubljev za vse državne uradnike.

— **Iz sibirske republike.** Reuterjev urad
poroča iz Petrograda: »Narod« objavlja ministr-
sko listo nove sibirske vlade ter poroča nadalje
da se Sibirija brani, pošiljati živila v evropsko
Rusijo, zlasti v Petrograd, češ da oi v sedanjih
razmerah vendar-le prišla Nemcem v roke.

— **Lansdowne bodoči minister.** Londonski
»Daily Telegraph« prinaša senzacionalno vest,
da je Lansdowne določen za naslednika angleš-
kega ministrskega predsednika Lloyd Georgeja.

— **Vojno stanje v Ameriki.** Vsled vojne
napovedi Avstro-Ogrski je v listo sovražnih po-
dožnikov na novo vpisanih nad milijon oseb. Mnogo
takih oseb, ki so na sumu da nasprotujejo
vojnim načrtom vlade, je aretovanih in internira-
nih. Za vse avstro-ogrsko podanike se je omejila
pravica bivanja na amerikanskih tleh. Noben av-
stro-ogrski podanik se ne sme približati ladjedel-
nicam.

Mirovni shodi.

Novi Udmat. Tukajšnja pol. organizacija je
priredila v soboto popoldne v prostorih bivše
gostilne Jul. Podobnika mirovni shod. Govor-
nik sodrug Anton Kristan je v daljšem po-
ročilu razvil težnje delavskega ljudstva po
koncu vojne in po zdemokratizaciji javnega
življenja. — Resolucija je bila soglasno spre-
jeta.

Vič-Glince. V nedeljo 9. decembra se je
vršil v naši občini mnogobrojno obiskani mi-
rovni shod. Vsi prostori gostilne »Amerika« so
bili natlačeni polni. Shodu je predsedoval so-
drug Prevc. V jednatem, poljudnem govoru je
poročeval sodrug Anton Kristan orisal
vojno ter obrazložil zahteve delavskega ljud-
stva po takojšnjem miru na temelju predlogov
ruske delavske revolucije. Predložena resolu-
cija je bila soglasno sprejeta.

Logatec. Preteklo nedeljo se je vršil pri
nas v gostilni g. Kunca ogromno obiskani shod,
česaravno je bil šele zadnji čas naznanjen v listu
»Napreje«. Shodu je predsedoval sodr. Straus,
poročal pa je sodrug Petejan, ki je v dalj-

goslovanske ideje v celem obsegu tudi toraj za
Slovence.

Tudi nemški socialist Kautski, ki razpravlja
o jugoslovanskem problemu dvomi »ali je ju-
goslovanska enota s Slovenci vred mogoča,
ker neznatno slovensko ljudstvo po svoji legi,
dasi samo še kulturno in gospodarski ne dovolj
razvito, zapira gospodarsko pot velikemu gi-
banju državnih enot Nemške, Avstrijske, Ogr-
ske in Italije«.

Madjari sploh zavzemajo stališče, da po-
meni združitev jugoslovanskih narodov v ne-
odvisno nacionalno državo toliko, kakor polni
raztroj avstro-ogrsko monarhije. Od druge
strani to priznavajo tudi Angleži. Dnevnik
»Times« v članku »Ave Serbia« spomladi leta
1916. piše: »Srbija in Belgija tvorite durn od
onih pozicij, po katerih bi Nemčija utegnla ru-
šiti britansko vladarstvo. Ko Srbija štiti svoj
dom, rani obenem životne interese velike Bri-
tanije in tudi ne manj interese Italije in Rusije.
Svoje moči pa Srbija ne more doseči inače,
nego z združitvijo s srbsko-hrvatske in slo-
venske pasme v jugoslovansko državo, v ka-
teri skupi vse dežele v provincie, kjer Jugoslo-
vani tvorijo večino prebivalstva. Rešitev bal-
kanskega vprašanja je nezdružljivo z obsto-
jem habsburške države v sedanjih obliki.«

Sredi nasprotujočega si stališča deklaraci-
je od 30. maja 1917 ter nemških in angleških
državnikov in publicistov, kaže resolucija ju-
goslovanske socialne demokracije edino mogo-
čo rešitev.

(Dalje prih.)

LISTEK.

DR. H. TUMA:

Jugoslovanska deklaracija.

(Dalje.)

Jugoslovanska resolucija od novembra
1910 je docela jasna brez vsakega pridržka,
zahteva narodno združitev, ne glede na različi-
nost imena, vere, pisave in dijalektov; zahte-
va, da se jugoslovanska plemena konstituirajo
kot enoten narod, ne glede na državno-pravne
in politične meje kot nacionalna, avtonomna,
kulturalna in demokratična konfederacija naro-
dov. Deklaracija od 30. maja pa je očitno kom-
promis med Slovenci in Hrvati in verzi skupaj
narodno načelo s hrvatskim državno-pravom,
dasi sta nezdružljiva, zahteva državno celoto
ozemlja Slovencev-Hrvatov in Srbov, toraj
zahteva svojo samostojno državo in zopet ome-
njuje to na žezlo Habsburško-Lorenske dinastije.
Resolucija jugoslovanske socialdemokracije je
toraj jasnejša, odločnejša in sirša. Po obliki in
vsebini je resolucija socialne demokracije de-
janski nova ideja brez vsake kombinacije z ide-
jami, ki so se po jugoslovanskem vprašanju po-
rajale tekom konstitucionalnega življenja med
Slovenci, Hrvati in Srbi. Za socialno demokra-
cijo je historično državno pravo nezdružljivo z
narodnim kot prirodnim načelom. Deklaracija
je toraj nelogična po sebi ter hoče družiti tudi
Srbe na podlagi historičnega, hrvatske-dr-

žavnega prava, otesnuje meje narodnostnega
načela, ker zahteva svoje posebno teritorialno
državno telo in veže to na zvezo z dinastijo.

Izhodišče je tudi za socialno demokracijo
za jugoslovansko idejo realni razlog, da niti
Slovenci, niti Hrvati, niti Srbi sami zase nimajo
dovolj životne moči, da vsak zase ustvari
krepko gospodarsko in kulturno državo. Po-
sebeno velja to za slovensko ljudstvo po njego-
vem socialnem sestavu in njegovi gospodarski
in geografski legi na pragu osrednje Evrope
tako, da kakor klin zagostujejo Italijane, Nem-
ce in Madjare od severne Adrije in Trsta. Slo-
venski narod ima tako imenitno prirodno in
gospodarsko lego, da je ravno vsled tega na-
potje in tvori dejansko oviro svobodnemu raz-
voju velikih sosednjih narodov. To misel izraža
Seton-Watson »The southern slay question and
the Habsburg Monarchy. 1911.«: »Najvažnej-
ša, najnujnejša je sedaj rešitev jugoslovanskega
vprašanja. Od tega odvisna je moč ob Adriji z
vsemi svojimi vplivi na internacionalni polo-
žaj. Avstrija ne more raztegniti svoje moči na
Balkan, ako si ne pridobi simpatij južnih Slo-
vanov. Po drugi strani ima hrvatsko in srbsko
pleme vsled geografske in strateške lege v
svoji roki, da prepreči v zvezi z Avstrijo pre-
moč Ogrske in razruši dualizem potem kom-
promisa med federalizmom in centralizmom, po
katerem edino je mogoče rešiti narodnostni
problem dvojne monarhije. Ni mogoče simpa-
tizirati s pansrbsko aspiracijo. Zmagoslavje te
aspiracije bila bi nesreča za evropsko kul-
turo. Vprašanje pa se nanaša le na srbohrvat-

sko enoto. Z Bulgari jugoslovansko vprašanje
neposredno nima ničesar opraviti. Slovence
pa je izpustiti iz družega razloga. Slovenci ni-
majo nobene lastne zgodovine, nujni strate-
gični, geografski razlogi pa delajo nemogoče,
da bi se jih pridružilo zjedinenim južnim Slo-
vanom. Srbska in Črnagora po drugi strani ne
moreta preprečiti proces razvoja, kateri srbo-
hrvatsko-jugoslovansko enoto stavi pod habsburško
državo.

Želja Panhrvatov, da bi se Kranjska, Ko-
roška in Štajerska združile s Hrvatsko, se ne
more vpoštevati, kajti nobena avstrijska stran-
ka ne more biti za to, da se Avstrija in Dunaj
odreže od morja. Tudi najbolj ekstremni poli-
tiki so dovolj modri, da uvidijo neizvedljivost
tega in toliko je gotovo, da se, če tudi se ure-
niči trijalizem v najbližji bodočnosti, sloven-
ske pokrajine ne more priključiti novi skupini.

Glavna zapreka trijalizma je dualizem,
sovraštvo Madjarov ter pomanjkanje držav-
nika, ki bi bil sposoben voditi gibanje v Av-
striji. Utegnilo bi pa prigoditi, da pri obotav-
ljanju Dunaja pride morda madjarski državnik,
ki vidi nujnost sporazuma z nemadjarskimi na-
rodnostmi ter ustvari balkansko konfederacijo
pod vodstvom Madjarov, o kateri je sanjal
Alojz Košut, ko ga je prognanstvo naučilo spo-
znovati neutemeljenost plemenske agresiv-
nosti.

Znameniti angleški publicist, ki ima na
angleško javnost dokaj vpliva, iz realnih raz-
logov izključuje mogočnost udejstvovanje ju-

ešm govoru pojasnil, kako je vojna nastala in ne glavne vzroke, ter agitacijo naše stranke proti vojnemu oboroževanju. Orisal je grozote, koliko je samo naša država potrosila za vojne stroške, koliko bi se s tem zneskom lahko napravilo v splošni socialni blagor. Ali še strašnejše je, če pomislimo, koliko človeških žrtev je ta vojna zahtevala. Koliko je mrtvih in invalidov! Koliko je ljudstvo pretrpelo v zaledju vsled pomanjkanja hrane in drugih potrebščin. Nato je poročevalec pojasnil postanek ruske revolucije, nje razvoj in kako upliva na mir. Pečal se je z govori našega zunanega ministra in nemškega kancelerja, ki nista bila tako jasna in odločna, kakor bi bilo potrebno, glede na rusko mirovno ponudbo. Nato se je dotaknil notranje politike in je govoril o narodnjaški stranke, ki hujskajo narod proti narodu, namesto da bi delovale z vsemi močmi za doseg takojšnjega miru in demokratizacije Avstro-Ogrske, ki bi bila podlaga narodnemu sporazumu. Zlasti je obsojal hujskanje nemških nacionalcev, ki mislijo in delajo nato, da bi vojna slovenski življenji uničila in mu onemogočila njega narodni razvoj. Dotaknil se je tudi naše domače politike, zlasti dogodkov v klerikalni stranki. Obsojal je postopanje te stranke zlasti ob začetku vojne, ko so nekateri hujskali in pozivali svoje pristaječe k denunciantstvu ter s tem dali krivdno slovenskemu ljudstvu pečat denunciantstva. Tako ravnanje se mora obsojati, ker pri naša neštevilnih žrtev in muk. Nato je govoril o zaključkih, da slovensko delavstvo hoče mir ob vsakem pogoju. Govorniku so poslušalci tes čas burno odobraval, in klicili proč z vojno, hočemo mir, hočemo, da pridejo domu naši možje, naši očetje. Živel mir, živel ruska revolucija. Nato je bila soglasno sprejeta že znana resolucija, nakar je predsednik zaključil ta lep shod, ki se ga je udeležilo razen železničarjev tudi mnogo domačih kmetov in kmetice. S tem so pokazali, da so z delavci solidarni, ter da hočejo mir.

Dnevne beležke.

— **Obiskovanje bolnikov** v deželni bolnišnici je od današnjega dne naprej zopet dovoljeno vsak dan od 12 do 3. popoldne.

— **Hišnik Brisko Franc**, o katerem smo včeraj poročali, da se je zadušil, je še živ, toda nezavesten. Njegova žena je iz nevarnosti.

— **Premog za vpokojene uslužbence** južne železnice. Upokojeni uradniki in uslužbeni južne železnice, kateri žele še nadalje premog za domačo kurjavo naročiti na glavnem kolodvoru se pozivljajo, da se zglaste najkasneje do 15. t. m. v uradu za najdene stvari (Fundbureau).

— **Ruski ujetniki za mir!** Prejeli smo obširno pismo od ruskih ujetnikov na Kramskem, ki pozdravljajo jugoslovansko socialno demokracijo in naše glasilo »Naprej« ter se pridružujejo z vsem srcem našim stremeljenjem za konec vojne in za mir. Objavljajoč na kratko glavno vsebino pisma ruskih trpinov, se zahvaljujemo na pozdravih in jih zagotavljamo, da ne prenehamo s svojim delom, dokler ne bo uspeh dosežen.

— **Iz Karmelja.** Novi lastnik Šetnjanskega premogovnika, g. Jakil iz Karlovca, je odslavl našega voditelja Peterčka in mu dal odpravnino v znesku 6500 K, da bi čimprej odšel. Na njegovo prošnjo mu je pustil stanovanje še za 14 dni. Odpustil ga je v soboto 1. decembra. Peter pa ni odšel. Skušal je pridobiti zase vojaškega voditelja in je najbrže delavce pri njem jako očrnil, zakaj v ponedeljek, dne 3. t. m., je voditelj pozval delavce in naznanil, da Peter še ostane. Voditelj je bil jako razljučen in je pretil delavcem. Toda delavci so povedali svoje pritožbe proti Petru (g. Jakil ni bil doma). Delavci si niso bili svesti nobene krivde in so se začudeno spogledavali. Kako je Peter delavce očrnil, nam ni znano, toda videti je bilo, da ima namen spraviti delavce v stavko in napraviti s tem škodo in škandal novemu gospodarju. Toda delavci niso zahtevali drugega, kakor da Peter odide. Ko je gospod poročnik čul vse pritožbe, je končno tudi obljubil, da se to zgodi najkasneje v osmih dneh. Delavstvo se je nato popolnoma mirno razšlo. Ravatelj Peter se ni nikdar dovolj brigal za premogovnik. Nekoč ga ni bilo tri tedne; ta čas je vodil obrat nadpaznik g. Bregar bolje nego ravatelj, tudi produciralo se je več. Najbolj nevoljen pa je bil Peterček, ko so mu delavci očitali, da je pregledoval premogovnik le vsake dva ali tri mesece. Čudne nakane je imel Peterček; najlepši trenutek pa bo, ko se odpelje iz Karmelja.

— **Okrajna konferenca v Idriji.** V soboto, dne 8. t. m., se je vršila pri nas okrajna konferenca, katere se je udeležilo 21 delegatov in en gost. Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno demokratične stranke je zastopal sodrug Jos. Petejan iz Ljubljane. Na konferenci so podali funkcionarji organizacij poročila. Dalje se je sklenilo povabiti na posebni sestanek vse člane društev in somišljenike, da se izvolijo okrajni zastopniki, ki bodo imeli nalogo izvrševati organizatorično delo. Plenarne seje teh zaupnikov in funkcionarjev društev pa se morajo vršiti redno vsaj na vsaka dva meseca

enkrat. Za delegate na strankin zbor v Ljubljani so bili izvoljeni sodruzi: Straus, Bajte in Gantar. Končno je sprejela konferenca predloge za strankin zbor, ki jih objavimo pozneje.

— **Viljem Pfeifer v Krškem** je umrl dne 9. t. m. v 76. letu starosti. Pokojnik je bil nad 30 let deželni in državni poslanec in vnet agrar. S politikom se ni bavil že več let.

— **Josip Murnik**, bivši trgovec v Ljubljani, je umrl v Pragi v vojaški rezervni bolnici dne 3. t. m.

— **Nehvaležnost.** Pri tukajšnji tvrdki Fr. Szantner, je bila v službi do zadnje bolezni gospa J. B., in sicer celih 29 let, a v zahvalo za tako dolgo delo jo je lastnik odslavl brez odškodnine, in ko je prišla iz bolnišnice ji je še odtegnil od mesečne plače 10 dni, za 11urno delo. Dnevna plača za tako dolgo zvesto službo je znašala 3 K in šele zadnji čas 4 K. Torej s tremi kronami naj v tej draginji preživlja delavka sebe in starega očeta! Takša je zahvala za tako dolgo službo!

— **Oslpeeli slovenski vojaki v Gradcu** prosijo slavno javnost, da se jih za Božič spomni s cigaretami, smotniki ali tobakom. Prijazna darila, tudi v najmanjši množini, sprejme pisarna »Dobrodelnosti« v Ljubljani, Kolodvorska ulica šte. 35.

— **Brzjavni in telefonski promet.** Tržaško namestništvo je tamošnji trgovski in obrtni zbornici naznanilo, da se vsled naredbе vrhovnega armadnega poveljstva brzjavni in telefonski promet v kratkem zopet odprti. Urad za izdajo potnega dovoljenja se premesti iz Ljubljane v Trst.

Vojna.

Dunaj, 10. decembra. (Kor. ur.) Uradno se razglašajo: Vzhodno bojišče: **Zavezniški so sklenili premirje z rumunskimi armadami na rumunski fronti nad Dnjestrom in izlivom Donave.** — Italijansko bojišče: Ob izlivu Piave so iztrgale naskakovale čete 32. honvedskega polka sovražniku mostišče Bessanin. Ujeli smo 6 italijanskih častnikov in 228 mož ter vplenili 10 strojnih pušk. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 10. decembra. Wolffov urad poroča iz glavnega štaba: V manjših infanterijskih bojih smo zapadno Graincourta vrgli Angleže iz nekaterih strelskih jarkov. Angleški napad pri La Vacquerie se je izjalovil. Na vzhodnem bregu Moze živahno artiljerijsko delovanje. — Na vzhodni fronti med Dnjestrom in Donavo se je sklenilo premirje. — Ob izlivu Piave so ogrski honvedi osvojili mostišče Sile ter vjeli okoli 200 mož. — Ludendorff.

Z Dunaja poročajo: Ker se je sklenilo premirje v ozemlju med Dnjestrom in izlivom Donave, je izločena skoraj trideset milijonska armada iz vojnih dogodkov. V ozemlju med Dnjestrom in Vzhodnim morjem, torej na severni fronti, le počiva orožje, na rumunski fronti je pa sklenjeno popolno premirje. Ruska vlada je v načrtu odobrila določbe o premirju, dogovorjeno v glavnem stanu princa Leopolda Bavarskega. Dokler ne stopijo v veljavo te določbe, velja na tej fronti počitek orožja. Na jugu je pa sklenjen že definitivum. Naša pogajanja z Rusijo se uspešno razvijajo. Petrogrška vlada je doslej izločila močno nasprotovanje entente. Da se je sklenilo na rumunski fronti premirje, to pomenja veliko približanje mirovnim pogajanjem.

Uradna ruska brzjavna agentura poroča o pogajanjih za premirje sledeče: Ruski delegatje so podali izjavo o mirovnih pogojih. Nasprotniki delegatje pa so izjavili, da so take izjave politična vprašanja. Nemci so predlagali premirje od Vzhodnega morja do Črnega morja. Ruski izvedenci premostrivajo ta predlog. Nemci so hoteli dovoliti premirje za 28 dni, pri čemši z 10. decembrom. Mi smo predlagali, naj se vrši prihodnji sestanek za ruskimi črtami. — Iz Berlina poročajo, da je poverjeno vodstvo za gospodarska pogajanja z Rusijo bivšemu državnemu tajniku dr. Helfferichu.

Zadnje vesti.

Ukrajinska rada za premirje in mir.

Bern, 9. decembra. Ukrajinski časopisni biro poroča iz Kijeva: Ukrajinska rada je pooblastila generalno tajništvo, da odpošlje zastopnike na rumunsko in južnozapadno fronto, ki se naj pogajajo za premirje. Obenem pozivlja vlado, naj predloži alirancem in nasprotnikom predlog, da se prične mirovna pogajanja. Neutrálne države naj tudi o tem obvesti. Mirovni program rade temelji na tem, da priznajo tuje države ukrajinsko republiko, ustanovljeno v okvirju ruske federativne zveze.

Ruski državni bankrot se dementira.

Petrograd 10. decembra. Petrogrška brzjavna agentura izjavlja: Razveljavljenje inozemskih posojil se ni izvršilo. Le glasilo boljševikov »Pravda« je objavilo članek, ki je razpravljal o tej zadevi.

Rusija izpustila civilne ujetnike.

Stockholm 10. decembra. V Helsingfors je prispela prva skupina avstro-ogrskih civilnih ujetnikov, ki se nahajajo na potu v domovino. Petrogrška vlada je izjavila, da je pripravljena izpustiti vse civilne ujetnike, ter pričakuje, da bodo isto storile tudi centralne države.

Kitajci v Harbinu, Japonci v Vladivostoku.

Stockholm, 8. decembra. Iz Petrograda poročajo, da so prišle kitajske čete v Harbin, japonske pa v Vladivostok.

Aprovizacija.

Oddaja sveč. III. okraj v sredo, dne 12. t. m. dopoldne od 8. do pol 9. št. 1 do 200, od pol 9. do 9. št. 201 do 400, od 9. do pol 10. št. 401 do 600, od pol 10. do 10. št. 601 do 800, od 10. do pol 11. št. 801 do 1000, od pol 11. do 11. št. 1001 do konca. IV. okraj popoldne od 2. do pol 3. št. 1 do 200, od pol 3. do 3. št. 201 do 400, od 3. do pol 4. št. 401 do 600, od pol 4. do 4. št. 601 do 800, od 4. do pol 5. št. 801 do 1000, od pol 5. do 5. št. 1001 do konca. V. okraj v četrtek, dne 13. t. m. dopoldne od 8. do pol 9. št. 1 do 200, od pol 9. do 9. št. 201 do 400, od 9. do pol 10. št. 401 do 600, od pol 10. do 10. št. 601 do 800, od 10. do pol 11. št. 801 do konca. VI. okraj v četrtek, dne 13. t. m. popoldne od 2. do pol 3. št. 1 do 200, od pol 3. do 3. št. 201 do 400, od 3. do pol 4. št. 401 do 600, od pol 4. do 4. št. 601 do konca. VII. okraj v petek, dne 14. t. m. dopoldne od 8. do pol 9. št. 1 do 200, od pol 9. do 9. št. 201 do 400, od 9. do pol 10. št. 401 do 600, od pol 10. do 10. št. 601 do 800, od 10. do pol 11. št. 801 do konca. VIII. okraj v petek, dne 14. t. m. popoldne od 2. do pol 3. št. 1 do 200, od pol 3. do 3. št. 201 do 400, od 3. do pol 4. št. 401 do konca. IX. okraj od pol 4. do 4. št. 1 do 200, od 4. do pol 5. št. 201 do 400, od pol 5. do 5. št. 401 do konca. Na vsako oktoberno sivo izkaznico za petrolej po 5 sveč a 20 vin.

Ovseni riž za doječe in noseče matere se bo oddajal v vojni prodajalni v Gosposki ulici od srede, dne 12. decembra naprej. Na vrsto pridejo stranke z izkaznicami in sicer: št. 1 do 333 dne 12. decembra, št. 301 do 600 dne 13. decembra, od št. 600 naprej dne 14. decembra. Veljavno so le nove rjave izkaznice, ki so se izdajale za doječe in noseče matere. Na vsako izkaznico se dobi 1 kg ovsenega riža. Kilogram po 1 K.

Razno.

* **Rodbinska tragedija.** Gozdni nadzornik Rudolf Bitter v Miškolcu na Ogrskem je živel v skupnem gospodinjstvu s svojo pastorko. Ker se je deklica hotela omožiti, je Bitter ustretil deklico potem pa še samega sebe.

* **Snežni zameti na Ogrskem.** Iz Budapešte se brzjavno poroča: Na Ogrskem je padlo v zadnjih dneh ogromno snega. Povsod so nastale prometne ovire. Vojni promet počiva popolnoma.

Št. 13.000/V. n.

RAZGLAS.

s katerim se vojaškotaksni obvezanci pozivajo v zglasitev.

Na postavi zakona z dne 10. februarja 1907, drž. zak. št. 30, se morajo vsi vojaškotaksni obvezanci do prestanka svoje vojaškotaksne obveznosti vsako leto meseca januarja zglasti pri tisti občini, ki imajo v njej dne 1. januarja tistega leta svoje bivališče.

Oprostilo od dohodninskega davka ali od službene nadomestilne takse, ki ga je zaradi svojega 1600 K ne presegaajočega dohodka ali iz drugih razlogov pričakovati ali ki je v prejšnjem letu nastopilo, ne oprosti od dolžnosti zglasitve.

Zglasitev se sme izvršiti pisмено ali pa ustno.

Pismena zglasitev se zgodi tako, da se pošljeta dva, na občino po vseh rubrikah s čitljivo pisavo popolnoma in resnično izpolnjena zglasovalna formularja. Zglasovalni formularji se dobivajo pri c. kr. okrajnem glavarstvu in pri občinskem predstojništvu (pri mestnem magistratu) brezplačno. Pošiljatve zglasitev v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, so poštne proste.

Zglasovalni formularji so urejeni tako, da se zganejo in adresirajo ter brez pismenega zavoja oddajo na pošto.

Ustne zglasitve vpiše občina v oba zglasovalna formularja.

Zglasitve, ki se izvrše s posredovanjem tretje osebe, ne odvežejo tistega, ki se je dolžan zglasti, od odgovornosti za izpolnitev njemu naložene zaveznosti.

Tistim, ki so dolžni se zglasti, pa predpisane zglasitve ne izvrše pravočasno ali pa jo izvrše v bistvenih točkah nepopolno, se sme naložiti denarna kazen do 50 K. Vojakotaksni obvezanci, ki v svojih zglasitvah vedoma zakrivajo zamlčitve ali neresnične napovedi, zapadejo — v kolikor dejanje ne utemelji čina, ki ga je po občnem kazenskem zakonu kaznovati kot kaznivo dejanje — denarnim kaznim do 500 K in bo posebno obtežujočih okoliščinah do 1000 K. Kadar denarnih kazni ni mogoče izterjati, se izpremene v zaporne kazni.

Vrhutega je političnemu oblastvu dano na prosto voljo, da takrat, kadar se zglasitev ne izvrši pravočasno ali kadar se izvrši nepopolno, na podstavi znanih podatkov ali podatkov, ki se uradoma doženo, takoj določi vojaško takse.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 1. decembra 1917.

* **Največja nemška knjižnica zgorela.** Iz Gothe se dne 4. decembra brzjavno poroča: Nemška narodna knjižnica v Gothi, največja zbirka literarnih del o nemški kulturi, je bila danes vsled požara uničena. Štoda je večjim delom nenadomestljiva.

* **Eksplodizija v Halifaxu.** Kakor smo že včeraj poročali, je mesto Halifax v Kanadi vsled eksplozije skoraj popolnoma porušeno. Trčila sta parnika, katerih eden — ameriški parnik naložen z municijo — je eksplodiral in s tem raztrosil požar na mesto Halifax. Z mestom so prekinjene vse telefonične in telegrafne zveze. Povprečno sodijo na 800 do 1000 mrtvih. Eksplozija v Halifaxu se je zgodila v nedeljo jutraj ob 8. uri. Ogenj se je razširil prek izkrcevališča in sosednjih poslopj. Polovico richmondskega okraja, kjer se je dogodila nesreča, je bilo uničenega. Požar še traja. Ceste so polne trupel, bolnišnice polne ranjenih. Nobena hiša ni nepokvarjena. Stvarno škodo cenijo na več milijonov dolarjev. Najbrže bo šele čez par dni možna zopet brzjavna zveza. Amerikanski rdeči križ pošlje takoj pomoč. Posebni vlaki z bolniškimi osebjem in obvezanci so na potu iz New Yorka, Bostona in Portlanda. Tretina mesta Halifax je v razvalinah. »Daily Mail« poroča iz New Yorka, da so čutili učinke eksplozije daleč v okolici Halifaxa. V Dartmouthu in vzdolž obale zaliva je napravljeno mnogo škoda. V oddaljenosti 4 milj je bil neki telegrafist ubit pri svojem aparatu. V Halifaxu so najlepša poslopja cela. Največ ljudi je bilo ubitih v okraju Richmond, ki se stoji ponajveč iz majhnih lesenih hiš, in ozkih ulic. Razvaline hiš so ubile ljudi. Vsled strašne vročine plinov, ki so nastali pri eksploziji, se je unel les. Število mrtvih se je moglo le približno določiti, ker so od celih družin preostale le izogljenele kosti. Trpljenje vseh, ki so brez strehe, večja še ostri mrz. Kraj, kjer je divjal požar, je zdaj pokrit z ledom. Po nekem »Daily Mailovem« poročilu cenijo višji policijski komisar v Halifaxu število mrtvih nad 2000. In še vedno najdejo nova trupla. V Halifaxu ni bilo nobenih čet, ki bi bile čakale na vkrcanje.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Razpis.

Založba »NAPREJA« v Ljubljani razpisuje mesto

urednika.

Nastop in vse drugo po dogovoru. Prošnje na založbo »NAPREJA« v Ljubljani.

Agitirajte za »Naprej«! Pošiljajte ga vojakom!

— Delniška glavica —
K 10.000.000.

Sprejema vloge na knji-
žice in tekoči račun proti
ugodnemu obrestovanju.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

V LJUBLJANI.

— Poslovnica c. kr. avstrijske razredne loterije. —

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. v Ljubljani) in Celju.

Rezervni fond i okroglo
K 1.500.000.

Kupuje in prodaja vse vrste
vrednostnih papirjev, financira
erarične dobave in dovoljuje
— aprovizacijske kredite —